

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: JU v Č. Budějovicích
Pedagogická fakulta

Katedra: geografie

Datum odevzdání posudku: 14.5.2007

Diplomant: Miroslav NOVÁK

Aprobace: D-Z

Oponent diplomové práce:

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kolonizace jižní Afriky a její geografické důsledky (téma)

Diplomant Miroslav Novák si ve své diplomové práci *Kolonizace jižní Afriky a její geografické důsledky* si uložil za hlavní cíl zachytit vývoj a důsledky vlády evropských koloniálních mocností pro teritorium jižní části afrického kontinentu. Téma je to velice zajímavé, neboť každý zná rámcově vývoj koloniálních říší a jejich rozpad a zejména dopady tohoto vývoje pro následné trendy a tendence v životě samostatných afrických států. Autor si jasně stanovil, že smyslem jeho DP bylo posoudit zejména otázky vlivu(ů) evropského kolonialismu ze tří aspektů: 1) hledisko historicko-politické, 2) hledisko hospodářské, 3) hledisko dopadu na obyvatelstvo zkoumaného regionu. Stranou svého hodnocení neponechal ani otázky negativních a pozitivních dopadů evropských mocností do některých sfér života tohoto zájmového teritoria. Pro pochopení nezbytné kontinuity a diskontinuity vývoje, spojených se zánikem koloniálního panství v této části Afriky, dokonce stručně nastínil vývoj samostatných států, včetně hospodářských kontaktů bývalého Československa a současného Česka. Předložená diplomová práce je pečlivě a přehledně rozdělena do osmi hlavních částí. V Úvodu (s. 6) precizuje hlavní cíl své DP, kterému jsou podřízeny i její jednotlivé dílčí části hledající odpovědi na celou řadu otázek. Důležitá je zejména otázka, jak a zda vůbec dokázaly nově vzniklé svobodné a nezávislé státy „využít nově nabyté svobody a svého potenciálu k dalšímu hospodářskému rozvoji nebo upadly v občanské války a pod vlády diktátorských režimů.“ Přehled literatury (s. 7-8) přináší jasně a opravdu přehledně evidentní zhodnocení použité literatury, včetně literatury zahraniční provenience, jakož i dalších dostupných pramenů, zejména internetových. I u nich diplomant prokázal patřičný kritický přístup, který je svědectvím o jeho odpovědném přístupu k vyhodnocování a třídění relevantních informací! „Podobně jako u knižních titulů se však i internetové stránky institucí věnují jednotlivým státům podle jejich významu. Proto je možné získat větší množství informací o státech jako je Angola, JAR, Zambie nebo Zimbabwe než o zemích jako jsou Botswana, Lesotho, Malawi, Mosambik, Namibie, Svazijsko.“ (s. 8) Třetí část, nazvaná *Metodika zpracování* (s. 9-14) představuje přehledný, svým způsobem jasný, ucelený a přínosný komentář, který z hlediska použití jednotlivých zdrojů a postupů zpracování osvětluje a dokládá diplomantem použitou metodiku v následujících částech (kapitolách) DP. Dle mého názoru je současně též přesvědčivým svědectvím o tom, že diplomant plně chápe obsáhlou složitost nastolených otázek a zvolených problémových okruhů, ve kterých ovšem netápe a nebloudí!

Čtvrtá kapitola *Kolonizace jižní Afriky a cesta k samostatnosti* (s. 15-33) důsledně uplatňuje hledisko historicko-politické a sleduje přístupy koloniálních mocností, zejména Portugalska, Velké Británie a císařského Německa, stejně jako vliv mimoafrických států, zejména z doby studené války USA a SSSR. Neopomenul ani událost, která se udála v březnu 1983 u Alto Catumbele, kdy UNITA zajala 64 občanů ČSSR. Představuje problematiku JAR a jejího tehdejšího režimu rasové segregace –

apartheidu. Jako historik oceňuje diplomantovo adekvátní zvládnutí obsáhlé časové a strukturované látky.

Pátá kapitola *Vývoj hospodářství jižní Afriky* (s. 34-67) představuje úspěšné zvládnutí složitého hospodářského vývoje na jihu černého kontinentu. Zejména oceňuji kladení otázek: „Změnila se tato situace na konci 20. století a na počátku 21. století? Dokázala Angola, Zimbabwe nebo Botswana využít své nerostné bohatství k zlepšení hospodářské situace? Zvedla se životní úroveň i ostatních států na jihu Afriky? Došlo ke strukturálním či teritoriálním změnám v zahraničním obchodě? Dostaly se na jihoafrické trhy země, které zatím jen čekaly na svou příležitost, nebo si výsadní postavení udržely bývalé koloniální mocnosti?“ (s. 48). Součástí kapitoly jsou i hospodářské kontakty Československa a České republiky s jižní Afrikou (s. 64-67).

Šestá kapitola *Obyvatelstvo jižní Afriky* (s. 68-75) stručně a přehledně přibližuje obyvatele jižní části Afriky, včetně jejich jazykového a náboženského rozčlenění. Sedmá kapitola příznačně nazvaná *Vybrané problémy jižní Afriky* (s. 76-83) se důsledně orientovala na tři zvolené (vybrané) problémové okruhy: 1) apartheid, 2) zdravotnictví, 3) vzdělanost a školství. Také zde musel diplomant vhodně použít svých informačních zdrojů, zejména již zmíněné literatury a pro práci s daty mu musel, při absenci dostupných psaných pramenných archivních materiálů, vystačit jako přiměřená náhrada internet! Dle mého názoru dokázal z těchto zdrojů vytěžit maximum, i když pochopitelně by se jistě dalo z internetových zdrojů vytěžit třeba i více materiálů, je ovšem závažnou otázkou, zda by se tím ještě podařilo zachovat potřebnou homogenitu celé DP! Dle mého názoru i zde asi platí heslo, že někdy je méně více! Při absenci vlastního pramenného archivního výzkumu (Archiv MZV atd.) byl diplomant nucen uvážlivě využít metody kompilace, kterou kombinoval s daty získanými z internetu. Na druhé straně tím, že nemohl pracovat s pamětníky, kteří zastupovali ČSSR v Africe, se vyhnul zpracovávání často ryze subjektivních názorů!

Závěr (s. 84-85) je stručnou rekapitulací dosažených stěžejních odpovědí na kladené otázky. Zajímavé a podnětné je i jeho zjištění o úspěšném pronikání Číny (ČLR) do této strategické oblasti. A plně lze souhlasit i s jeho prognózou: „*Je těžké odhadovat, kde by byla jižní Afrika dnes nebýt evropského kolonialismu. Možná by zůstala na podobné úrovni jako při svém objevení. Jedno však je jisté. Jižní Afrika má za sebou z hlediska vývoje složité období. Nelehká cesta však čeká státy a obyvatelstvo jižní Afriky i v budoucnosti, ve které se bude muset vypořádat možná s ještě většími problémy, než byl kolonialismus.*“ (s. 85). Následuje *Seznam literatury* (s. 86-87), *Internetové odkazy* (s. 88) a *Seznam příloh*, rozčleněný na tabulkové a mapové. Tabulky č. 1-24 vhodně doplňují a dokumentují autorův text. Obdobně je tomu i u obou map jižní Afriky.

Dle mého názoru diplomant plně prokázal adekvátní schopnost samostatné práce a tím je i jeho DP. Nevyhnul se, podobně jako většina jeho předchůdců i následovníků, pochopitelně místům, která by bylo možno třeba ještě lépe zformulovat, ale to nijak nesnižuje hodnotu jím vykonané práce. Oceňuji hlavně sevřenost jeho textu a schopnost důsledně dodržovat určitou vyváženost a proporcionalitu vlastního textu, včetně té stránkové, stejně jako pečlivou práci pana školitele.

Předloženou diplomovou práci Miroslava Nováka *Kolonizace jižní Afriky a její geografické důsledky* lze proto plným právem označit za zdařilý příspěvek k poznání složité problematiky kolonialismu a jeho důsledků v regionu jižní Afriky, a proto ji doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **výborně**.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: výborně

.....
Podpis oponenta diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 14.5.2007

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------